

ВІДПРАВА ПРИ ПОХОРОНАХ МЕРЦІВ.

Затямте, що неохрещених небіщиків не можна ховати з Відправою; як також виключених з церкви та самовбійників.

*Затямте також, що коли вживається цієї Відправи, Священик може над могилою відчитати Точки, зачинаючи від: **ЧОЛОВІК НАРОДЖЕНИЙ ВІД ЖОНИ**, після цього коротку **ЄКТЕНІЮ**, **МОЛИТВУ ГОСПОДНЮ**, один або більше **МОЛЕБНІВ**, і **БЛАГОДАТЬ ГОСПОДА НАШОГО** і т. д. Священик з клиром, вийшовши на стрічу помершому до церковної брами, йде наперед тіла, до церкви або на цвинтар, і говорить, або співає:*

*Я воскресення і життя, говорить Господь; хто вірує в мене, коли й умре, житиме: й усякий, хто живе й вірує в мене, не вмере ніколи. **Св. Йоанна 11, 25. 26.***

*Нехай не трівожиться серце ваше: віруйте в Бога і в мене віруйте. В домі Отця мого осель багато: колиб ні, я сказав би вам. Іду наготовити місце вам. **Св. Йоанна 14, 1. 2.***

*Я знаю, що Відкупитель мій живе, та що він в останній день підійме з пороху оцю кожу мою, що розпадається. **Йова 19, 25.***

Відправа при похоронах мерців

Нічого бо не внесли ми у світ, то й ясно, що нічого не можемо винести. Господь дав, і Господь забрав; нехай благословиться Імя Господнє. *1. Тим. 6, 7. Йова 1, 21.*

Як увійдуть до церкви, треба відспівати або відчитати одну або обі ці Псалми.

Я СКАЗАВ, ПИЛЬНУВАТИМУ.

Псал. 39.

Я сказав, пильнуватиму доріг моїх: щоб не грішити язиком моїм.

Держатиму уста мої, мов зауздані: як довго безбожник передо мною.

Я здержав язик і нічого не говорив: я замовк навіть від добрих слів; а це боліло й гризло мене.

Серце в мені загорілось, від думок моїх огонь зайнався: і на останку я заговорив язиком моїм.

Вияви, Господи, кінець мій і міру днів моїх, щоб я знав, як довге життя моє.

Бач, пядею відміряв еси дні мої, і вік мій, як ніщо перед тобою; і справді кожен чоловік, що живе, це тільки марна постать.

Як тінь, ходить чоловік, і даремне він побивається: він збирає багатства, тай не знає, хто їх забирати буде.

І чого ж я дожидаю, Господи: моя надія на тебе.

Визволь мене від усіх гріхів моїх; не віддай мене на глум безумним людям.

Я замовк і не відкривав уст моїх: бо ти це учинив еси.

Відправа при похоронах мерців

Відверни від мене кару твою: Я пропадаю від важкої руки твоєї.

Коли караєш чоловіка за гріх, то й красу його нівечиш геть, неначе міль, що зідає одержу: тим то кожен чоловік, це тільки марнота.

Почуй молитву мою, Господи, й вислухай прохання моє: не мовчи на мої сльози.

Бо я наче чужинець перед тобою: і наче прохожий, як усі батьки мої.

Дай полекшу, нехай прийду до сили: доки відійду звідсіля, і не буде видно мене.

Слава Отцю, і Сину: і Святому Духу. Як було споконвіку, і тепер, і завжди буде: на віки вічні, *Амінь*.

ГОСПОДИ, ТИ БУВ ПРИСТАННЮ.

Псал. 90.

Господи, ти був пристанню нашою: з роду в рід.

Перше, заки гори повстали, і ти сотворив землю і весь світ: від поконвіку в безконечність, ти еси, Боже.

Ти обертаєш людей у зотління: і знов кажеш, Верніться, діти людські.

Бо тисяча літ перед очима твоїми, як учерашній день: що минув, як сторожа ночі.

Змітаєш їх геть, вони, як сон: і нагле вянуть, як трава.

Вранці зеленіє, і росте: а в вечері скошена сохне і марніє.

Ми бо нидіємо від гніву твого: від ярости твоєї ми тревожимось.

Ти поставив перед собою несправедливості наші: й гріхи наші тайні перед світлом лица твого.

Відправа при похоронах мерців

Всі бо дні наші никнуть від гніву твого: і до кінця доводимо літа наші, як би яку розказану казку.

Днів віку нашого всього сімдесят літ; а як при силі, вісімдесят літ: а сила їх, тільки труди й біда; як тільки вони минаються, і ми зникаєм.

Хто бо знає силу гніву твого: й зістраху перед тобою обчислити суворість твою.

Навчи нас, як лічити дні наші: щоб ми могли віддавати серця наші для мудрости.

Зглянься, Господи, на останок: змилосярися над слугами твоїми.

Насити нас рано милостю твоєю: а ми будемо радіти й веселитись по всі дні наші.

Потіш нас після тих днів, що поражає еси нас: і після літ, в котрих ми горя зазнали.

Яви діла твої слугам твоїм: і славу твою перед дітьми твоїми.

І преясна Велич Господа Бога нашого буде над нами: і діло рук наших утверди для нас.

Слава Отцю, і Сину, і святому Духові. Як було споконвіку, і тепер, і завжди буде: на віки вічні. *Амін.*

При похороні малих охрещених діточок, дозволяється замість повисших Псалмів, оцю Псалму.

ГОСПОДЬ ПАСТИР МІЙ.

Псал. 23.

ГОСПОДЬ пастир мій; не матиму недостатку.

Відправа при похоронах мерців

Він пастиме мене на зеленій леваді й поведе мене над тихі потоки.

Він направить душу мою: й поведе мене праведними стежками, задля Імени свого.

Хочай би я переходив долину смертної тіни, не настрашуся ніякого лиха: бо ти еси зі мною; твоя палиця і твоя підмога додасть мені духа.

Ти приготуєш стіл переді мною, напроти тих, що доскулюють мені: ти помазав голову мою оливою, і чарка моя наповнена-буде.

А люба щирість і милосердя твоя будуть провезати мене всі дні життя мого: і проживатиму в домі Господньому на віки.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові. Як було споконвіку, і тепер, і завжди буде: на віки вічні. *Амін.*

Тоді береться Науки з п'ятнадцятої Голови попереднього Листа Святого Павла до Коринтян.

1. Коринт. 15, 20.

ТЕПЕР ЖЕ Христос устав із мертвих, первісток зміж тих, що заснули. Бо як через чоловіка прийшла смерть, через чоловіка прийшло також і воскресення з мертвих. Бо як в Адамі всі умирають, так у Христі всі оживають. Кожен же своїм порядком: Христос первісток; опісля ж Христові у приході його. Тоді приходять кінець, як передасть царство Богу, й Отцеві; коли зруйнує всяку владу, і всяке старшования, і силу. Має ж царювати, доки не положить усіх ворогів під ноги

йому. Останній ворог зруйнується — смерть. Усе бо впокорив під ноги йому. Коли ж бо каже, усе покорено під нього, то явно, що окрім того, хто впокорив йому все. Коли ж упокориться йому все, тоді також і Син упокориться тому, хто впокорив йому все, щоб Бог був усе у всьому. Ато, що робитимуть ті, що охрестились у смерть, а мертві зовсім не воскресають? Чого ж і хрестяться ради мертвих? І чого ж непокоїмось кожного часу? Свідчать мені радощі про вас, що їх маю у Христі Ісусі Господі нашім, що-дня умираю. Колиб я чоловічим робом боровся зі звірями в Єфесі, то яка мені користь? Коли мертві не встають, нумо їсти й пити, бо завтра помремо. Не обманюйте себе: ледачі бесіди псують добрі звичаї. Пробудіться до праведности та не грішіть: бо деякі не знають Бога: на сором вам кажу. Та хто-небудь скаже, Як устають мертві? І в якому тілі приходять? Безумний, те, що сієш, не оживе, коли не вмре. І те, що сієш, не тіло будуче сієш, а голе зерно, як лучиться пшеничне, або яке инше: а Бог дає йому тіло, яке хоче, й кожному насінню своє тіло. Не кожне тіло, таке саме тіло; тільки инше тіло в людей, инше тіло в скотини, инше у риб, инше ж у птацтва. Єсть також тіла небесні, й тіла земні, та инша слава небесних, а инша земних. Инша слава сонця, а инша слава місяця, й инша слава зір; зоря бо від зорі відрізняється славою. Так саме й воскресення мертвих. Сіється в зотління; устає в нетління: сіється в безчестю; устає в славі: сіється

в немочі; устає в силі: сіється тіло природне; устає тіло духовне. Є тіло природне, і є тіло духовне. Так і написано, Стався перший чоловік Адам душею живою; а останній Адам животворчим Духом. Тільки вперед не було те, що духовне, а те, що природне; опісля ж духовне. Перший чоловік із землі, земний; другий чоловік Господь з неба. Який земний, такі й земні: і який небесний, такі й небесні. І яко ж носили ми образ земного, та носитимем і образ небесного. Це ж говорю, браття, що тіло і кров царства Божого наслідити не може; і зотління незотління не наслідить. Ось тайну вам кажу: Всі не упокоїмось, всі ж перемінимось у хвилину, у миг ока, за останньою трубою: бо затрубить труба, й мертві повстануть нетлінними, й ми поперемінюємося. Треба бо тлінному цьому вдягнутись у нетління і смертному цьому одягнутись у безсмертя. Як же тлінне це одягнеться у нетління й смертне це одягнеться у безсмертя, тоді станеться написане слово; тоді здійсниться написане слово, Пожертва смерть побідю. Смерте, де твоє жало? Гробе, де твоя перемога? Жало смерти, гріх; а сила гріха, закон. Богу ж дяка, що дав нам перемогу через Господа нашого Ісуса Христа. Тим же, браття мої любі, будьте сталі, непорушні, завжди збогачуючись у ділі Господньому, бо знаєте, що праця ваша не марна перед Господом.

При похороні маленьких діточок дозволяється, замість повисої Науки, взяти одно або й обое із оцих.

Відправа при похоронах мерців

Св. Маттея 18, 1—6. 10.

ТОГО часу приступили ученики до Ісуса, кажучи, Хто більший у царстві небесному? І, покликавши Ісус дитячю до себе, поставив його серед них, і сказав, Направду кажу вам, Коли не навернетесь, та не станете, як діти, то не ввійдете в царство небесне. Оце ж хто смиряться, як дитячю це, той більший у царстві небесному. І хто прийме одно таке дитячю в ім'я моє, мене приймає. Хтож зблазнить одного з цих малих, що вірують у мене, краще йому, щоб повішено млинове жорно на шию йому, та й утоплено в глибині морській. Глядіть, щоб не погордувати одним із малих цих; бо кажу вам, Що ангели їх на небі по-всяк-час бачать лице Отця мого небесного.

1. Солун. 4, 13.

НЕ хочу ж, браття, щоб ви не відали про тих, що упокоїлись, щоб не скорбіли ви, як інші, що не мають надії. Бо коли віруємо, що Христос умер і воскрес, так Бог і тих, що послули в Ісусі, приведе з ним. Це бо говоримо вам словом Господнім, що ми, котрі зостанемось живими до приходу Господнього, не попередимо тих, що упокоїлись. Сам бо Господь з покликком, з голосом архангельським і з трубою Божою зійде з неба, й мертві в Христі воскреснуть найперше: потім ми, що зостанемось живі, разом з ним будемо підхоплені в хмарах на зустріч Господеві на воздух, і так завсіди з Господом будемо. Тим же втішайте один одного словами цими.

Відправа при похоронах мерців

Тоді можна сказати або відспівати Апостольське Визнання Віри, всі люде на ногах.

Тут Священик може скоротити ту частину Відправи, що відправляється в церкві, уживши короткої Єктенії, Молитви Господньої, та одної або двох із слідуючих молитов.

Як стануть над гробом, а тіло приготується до ями, Священик промовляє, або, — Священик з Клиром співають:

ЧОЛОВІК, народжений від жони, має тільки короткий час для життя, і сповнений горем. Підрастає й паде, як підкошена квітка; проминає, неначе тінь, і ніколи не має одного пристанівку.

Серед життя ми в смерті: В кому шукати нам помочі, як не в тобі, Господи, що за наші гріхи справедливе гніваєшся на нас?

Однак, Господи Боже пресвятий, Господи всесильний і всемилостивий Спасе, не віддай нас на поталу гірким болям вічної смерті.

Ти знаєш, Господи, тайни сердець наших; не відхили милосердного уха твого від молитов наших; а пощади нас, Господи, всесвятий, Боже всесильний, святий і вселаскавий Спасе, вседостойний Судіє вічний, не дай нам в останній годині, через смертні судороги, відпасти від тебе.

Тоді, як люде кидають землю на тіло, Священик промовляє,

ОЦЕ, як уподобалось Всемогутньому Божові з прелекливої милости його покликати

Відправа при похоронах мерців

до себе душу цього помершого брата нашого; відаємо й тіло його (її) до землі: землю до землі, порох до пороху, попіл до попелу; з певною й непохитною вірою й надією на Воскресення до вічного життя, у Господі нашим Ісусі Христі; котрий перемінить тлінне тіло наше на подобину свого преславного тіла, могутнім діланням своїм, котрим він може усе підчинити собі.

При похороні на морі.

ОЦЕ, як вподобалось Всемогутньому Богу з превеликої милости його, забрати до себе цього помершого тут брата нашого: Віддаємо тіло його глибинам морським на зотління, з дожданням Воскресення тіла (коли море віддасть мерців своїх) і життя будучого віку, у Христі Ісусі Господі нашим; котрий з приходом своїм перемінить тлінне наше тіло на подобину свого преславного тіла, за могутнім діланням своїм, котрим він може усе підчинити собі.

Тоді треба змовити або відспівати,

І чув я голос з неба, промовляючий до мене, Напиши, Відтепер блаженні мертві, що вмирають в Господі; Справді так, промовив Дух, вони бо спочивають по трудах своїх.

Або, при похороні охрещених маленьких дітей,

СКАЗАВ Ісус, Допустить діточок приходити до мене, і не боронить ім: таких бо царство Боже.

Тоді Священик каже.

Господи, помилуй нас.

Відправа при похоронах мерців

Христе, помилуй нас.

Господи, помилуй нас.

ОТЧЕ наш, що еси на небі, Нехай святиться Імя твоє, Нехай прийде царство твоє, Нехай діється воля, на землі, як і на небі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; І даруй нам провини наших, як і ми даруємо тим, що провиняються проти нас; І не впровадь нас у спокусу, А визволь нас від лукавого. *Амінь.*

Священик.

ВСЕМОГУТНІЙ Боже, в котрому проживають духи, що відійшли звідсіля в Господі, і в котрому душі вірних, що визволились від тяготи тіла свого, пробувають в радощах і щастю: Хвалимо й величаємо Імя твоє святе, за всіх слуг твоїх, що добігли до мети й додержали віри; благаючи тебе, щоб уподобалось тобі, з великої доброты твоєї, скоро доповнити число вибраних твоїх і прискорити прихід царства твого; щоб і нам, з тими, що відійшли звідсіля в правдивій вірі в Імя твоє святе, сподобитися повного звернення й невимовної слави, тілом і душею, у вічній твоїй і безконечній славі; у Христі Ісусі Господі нашим. *Амінь.*

Молебень.

МИЛОСТИВИЙ Боже, Отче Господа нашого Ісуса Христа, котрий єсть воскресення і життя; в котрому всякий віруючий житиме, хоч і вмере; а кожен, хто жие й вірує в нього, не вмере ніколи; котрий і нас навчив (через апостола свого Святого

Відправа при похоронах мерців

Павла) не жалувати, як ті, в кого нема надії, за тими, що позасипляли в ньому: Смиренно благаємо тебе, Отче, воскреси нас із гріховної смерті до життя в праведності; щоб, коли відійдем із цього світа, змогли ми спочити в ньому; як оце, надіємося, і *цей брат наш* спочиває; та щоб в останній день, коли всі воскреснуть і нас не віддалив еси від лица твого, а привитав тими щасливими словами, котрі виголосить тоді улюблений Син твій до всіх, хто любить і боїться тебе, промовляючи, Прийдіть, благословенні діти Отця мого, наслідуйте царство приготоване вам від поконвіку: Даруй це, благаємо тебе, Отче милосердний, ради Ісуса Христа, Посередника й Відкупителя нашого. *Амінь.*

БЛАГОДАТЬ Господа нашого Ісуса Христа, і любов Бога, і Причастія Святого Духа, зі всіма нами навіки. *Амінь.*

Або це,

БОГ упокою, що воскресив із мертвих Господа Ісуса, того великого Пастиря овець, кровю вічного заповіту, нехай звершить вас у всякому доброму ділі для сповнення волі його, нехай спомагає ув вас те, що угодне перед лицем його, у Христі Ісусі; котрому подобає хвала на віки вічні. *Амінь.*

Увага. Як конечність вимагає, ціле це Богослуження вільно відправляти в церкві: тільки щоб слова: ОЦЕ, ЯК ВПОДОБАЛОСЬ ВСЕМОГУЧОМУ БОГУ і т. д. змовити над гробом. Додаткові Молитви, що їх Священик може вживати, як хоче.

Відправа при похоронах мерців

ВСЕМОГУТНІЙ і предвічний Боже, від серця благаємо тебе, з доброти твоєї, потіш і заступися за всіма, що в цьому проминаючому життю журяться, сумують, терплять недостачі, хорують і переживають усякі нещастя. Благословляєш Імя твоє святе, за всіх слуг твоїх, що відійшли із цього світа з вірою та страхом; благаючи ласки в тебе, щоб допоміг нам йти за їхніми добрими прикладами, щоб з ними і нам статися причастниками небесного царства твого: Даруй це, Отче, ради Ісуса Христа, єдиного Посередника й Заступника нашого. *Амінь.*

ОТЧЕ небесний, що благословенний Син твій Ісус Христос плакав перед гробом Лазаря: Зглянься, молимо тебе, і зжалься над цими людьми, що сумують і горюють; потіш їх, Господи, твоєю ласкавою радістю; дай їм зрозуміти, що усе в життю складається на добро люблячим тебе; і даруй їм безупину покладатись на тебе й надіятись на твою батьківську опіку; у тому ж Ісусі Христі Господі нашім. *Амінь.*

ДАРУЙ, Господи, щоб, як охрестились ми у смерть благословенного Сина твого, а Спаса нашого Ісуса Христа, так, щоб через безупинне умертвлювання лихих похотей наших, погреблись ми з ним; та щоб крізь ворота смертні та гріб прийти нам до радісного воскресення; задля заслуг того, що був умер, поховали його, і знов воскрес для нас, Сина твого Ісуса Христа Господа нашого. *Амінь.*

ВСЕМОГУТНІЙ Боже, що зібрав еси вибраних твоїх в один Союз, і братівство у

Відправа при похоронах мерців

предивному тілі Сина твого Ісуса Христа Господа нашого: Даруй нам благодать жити по прикладу благословенних Святих твоїх, наслідувати їх чесне та богобійне життя, щоб і ми змогли прийти до тих немовних радощів, приготованих для всіх широко люблячих тебе; у Христі Ісусі Господі наших. *Амінь.*

БОЖЕ, що дням твоїм немає кінця, а ласок твоїх ніхто не почислить: Дай нам, благаємо тебе, глибоко відчуті короткості і непевності людського життя на землі; і нехай Дух Твій провадить нас у святости й праведности всі дні життя нашого: Щоб, коли вже відслужимо тобі в роді наших, змогли зібратись з батьками нашими, маючи свідоцтва доброго сумління; в об'єднанні святої Соборної Церкви; в певності непохитної віри; в розраді розумної, побожної й святої надії, у ласці твоїй, Боже наш, і в звершеній любові зі всіма людьми. Даруй це, благаємо тебе через Христа Ісуса Господа нашого. *Амінь.*

Підчас Похорону маленьких діточок, можна вживати оцих Молебнів.

ВСЕМОГУТНІЙ Боже, що із уст немовляток, і тих, що годуються матірними сосками, проявив еси силу й дав діточкам прославляти тебе смертю своєю: Умертви й убий всякі лихі похоті у нас і так зміцни нас ласкою твоєю, щоб праведністю життя нашого й непохитною вірою нашою, змогли ми до кінця життя нашого, прославляти Імя твоє святе: у Христі Ісусі Господі наших. *Амінь.*

Відправа при похоронах мерців

ОТЧЕ небесний, що лице твоє на небі діточки маленькі усе бачать: Дай нам упевнитись в вірі, що ця дитинка відійшла від нас у безпечне місце вічної любови твоєї; у Христі Ісусі Господі наших. *Амінь.*

ГОСПОДИ Ісусе Христе, що брав еси діточок на руки й благословив їх: Відкрий очі наші, благаємо тебе, щоб зрозуміли ми, що ти пригорнув до себе й це дитячко обіймами твоєї любови, й наділив його благословенням великої милости твоєї; ти бо жиєш і царствуєш з Отцем, і Святим Духом, один Бог, по віки вічні. *Амінь.*

АПОСТОЛ. 1. Солун. 4, 13.

НЕ хочу ж, браття, щоб ви не відали про тих, що впокоїлись, щоб не скорбіли ви, як інші, що не мають надії. Бо коли віруємо, що Христос умер і воскрес, так Бог і тих, що поснули в Ісусі, приведе з ним. Це бо говоримо вам словом Господнім, що ми, котрі зостаємось живими до приходу Господнього, не попередимо тих, що впокоїлись. Сам бо Господь з покликком, з голосом архангельським і з трубою Божою зійде з неба, й мертві в Христі воскреснуть найперше: потім ми, що зостанемось живі, разом з ним будемо підхоплені в хмарах на зустріч Господеві на воздух, і так завсіді з Господом будемо. Тим же втішайте один одного словами цими.

ЕВАНГЕЛІЯ. Св. Йоана 6, 37.

УСЕ, що дає мені Отець, до мене прийде; а хто приходить до мене, не вижену геть.

Відправа при похоронах мерців

Бо зійшов я з неба, не щоб чинити волю мою, а волю пославшого мене. Це ж воля пославшого мене Отця, щоб зі всього, що дав мені, не загубив я нічого, а воскресив його останнього дня. Це ж воля пославшого мене, щоб кожен, хто видить Сина, і вірує в нього, мав життя вічне; і я воскресну його останнього дня.

Або, Св. Йоана 11, 21.

КАЖЕ тоді Марта до Ісуса, Господи, коли б ти тут був, не вмер би брат мій. Тільки ж знаю, що й тепер, чого попросиш у Бога, дасть тобі Бог. Каже їй Ісус, Воскресне брат твій. Каже Марта йому, Я знаю, що воскресне у воскресенню останнього дня. Каже їй Ісус, Я воскресення й життя: хто вірує в мене, коли й умре, житиме: а хто жие й вірує в мене, не вмере ніколи. Чи віруєш цьому? Каже вона йому, Так, Господи: Вірую, що ти еси Христос, Син Божий, що має на світ прийти.

*